

سازمان دامپزشکی کشور

سازمان دامپزشکی کشور

وزارت جهاد کشاورزی

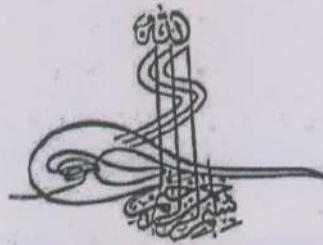
دستورالعمل اجرایی

ضوابط فنی و بهداشتی تاسیس و بهره برداری
مراکز تکثیر و پرورش اسب

سازمان دامپزشکی کشور

معاونت امور تولیدات دامی

خرداد ماه ۱۴۰۰

عنوان دستورالعمل اجرایی: ضوابط فنی و بهداشتی تاسیس و بهره برداری مرکز تکثیر و پرورش اسب

فهرست:

دستورالعمل اجرایی: ضوابط فنی و بهداشتی تاسیس و بهره برداری مرکز تکثیر و پرورش اسب

۱	هدف:
۲	تاریخ، واژه ها و اصطلاحات:
۳	دانمه کاربرد:
۴	مسئولیت اجرا:
۵	محل و موقعیت:
۶	ظرفیت:
۷	حدائق مساحت زمین:
۸	حدائق فضای مورد نیاز برای تاسیسات اصلی و جانبی:
۹	شرایط و امکانات تاسیسات اصلی و جانبی مرکز:
۱۰	پیوست: حریم پهداشتی مرکز تکثیر و پرورش اسب:
۱۱	
۱۲	

تئیه و تدوین: کارگروه علمی - تخصصی دام وزارت جهاد کشاورزی با همکاری فدراسیون سوارکاری جمهوری اسلامی ایران

سازمان دامپزشکی کشور

معاونت امور تولیدات دامی

- ۱- آقای دکتر هادی تبرانی
- ۲- آقای دکتر مجید مختاری
- ۳- آقای دکتر یوسف بهیار

- ۱- خاتم مهندس فرشته مرندی پور
- ۲- آقای مهندس علی کاظمی
- ۳- آقای دکتر اسماعیل دوستی ایرانی
- ۴- آقای مهندس سعید یاراحمدی

خرداد ماه ۱۴۰۰

بسمه تعالیٰ
دستورالعمل اجرایی
ضوابط فنی و بهداشتی تاسیس و بهره برداری مراکز تکثیر و پرورش اسب

ماده ۱- هدف :

هدف از تدوین این دستورالعمل، تعیین و اعمال ضوابط، مقررات و شرایط مراکز تکثیر و پرورش اسب می باشد.

ماده ۲- تعاریف، واژه ها و اصطلاحات:

در این دستورالعمل واژه ها و اصطلاحات در تعاریف زیر کاربرد دارند:

۱- مرکز؛ مرکز (واحد) تکثیر و پرورش اسب

۲- اصطبل؛ اصطبل (Stable) سالن محل استقرار جایگاه / باکس های انفرادی نگهداری و پرورش اسب

۳- باکس؛ باکس (Box) جایگاه انفرادی برای نگهداری و پرورش اسب

۴- پادوک؛ پادوک (Paddock) گردشگاه یا محل رهاسازی اسب ها در فضای آزاد و محصور

۵- لنز؛ لنز (Lungeing) حرکت دایره ای اسب حول یک مرکز که بصورت دستی و یا مکانیکی انجام می شود.

۶- مانز؛ مانز (Arena/Manege) میدان اجرای تمرین و یا آموزش اسب

۷- کره مادیان؛ اسب یا اسبجه ماده زیر ۴ سال

۸- مادیان؛ اسب یا اسبجه ماده ۴ سال و بالاتر

۹- کره نریان؛ اسب یا اسبجه نر زیر ۴ سال

۱۰- نریان؛ اسب یا اسبجه نر ۴ سال و بالاتر اخته نشده

۱۱- سیلمن؛ اسب نر کششی و یا نریانی که برای افزایش نسل استفاده می شوند.

۱۲- ترکیب گله؛ نسبت درصد گروه های سنی و جنسی مختلف تشکیل دهنده گله

۱۳- سالن قرنطینه؛ جایگاهی است که با بهره مندی از شرایط و امکانات مورد نظر در این دستورالعمل، مبادرت به نگهداری مؤقت اسب های تازه وارد به مرکز (قبل از ورود به سالن اصطبل نگهداری و پرورش) در باکس های انفرادی طی زمان مشخص می نماید تا ضمن جلوگیری از تماس مستقیم و یا غیر مستقیم با سایر اسب ها، اقدامات بهداشتی و قرنطینه ای مربوط به مورد اجرا گذاشته شود.

تبصره- مدت زمان قرنطینه و نوع اقدامات بهداشتی و قرنطینه ای در مدت زمان قرنطینه براساس ضوابط و دستورالعمل های ابلاغی از سوی سازمان دامپزشکی کشور تعیین می شود.

ماده ۳- دامنه کاربرد :

این دستورالعمل درخصوص صدور و تمدید بروانه تاسیس و بهره برداری و نیز بروانه های بهداشتی مراکزی که مبادرت به تکثیر و پرورش اسب می نمایند، کاربرد دارد.

تبصره ۱- کانون/باشگاه های سوارکاری، پانسیون های اسب و همچنین مراکز تربیت و آموزش اسب مشمول این دستورالعمل (بنده و بهره برداری از مرکز تکثیر و پرورش اسب برای این منظور منع می باشد). متقاضیان احداث و بهره برداری از کانون/باشگاه های سوارکاری، پانسیون های اسب و همچنین مراکز تربیت و آموزش اسب (حسب مورد) می توانند با رعایت حریم بهداشتی تعیین شده از مرکز تکثیر و پرورش اسب (یوست این دستورالعمل) و اخذ مجوز های مربوط از مراجع ذیربیط مبادرت به فعالیت در این خصوص نهایند.

تبصره ۲- تربیت و آموزش و نیز آماده کردن اسب های داخل مرکز به منظور شرکت در مسابقات با رعایت مفاد این دستورالعمل امکان پذیر بوده و مستلزم اخذ مجوز دراین خصوص نمی باشد.

ماده ۴- مستولیت اجراء:

تمامی اشخاص حقیقی و یا حقوقی که مبادرت به تکثیر و پرورش اسب می نمایند و نیز سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی کشور، سازمان نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران و یا واحدهای استانی مربوطه به عنوان مجری صدور/تمدید پروانه های تاسیس و بهره برداری و پروانه های بهداشتی این گونه مراکز (حسب مورد)، موظف به اجرای مفاد این دستورالعمل می باشند.

ماده ۵- محل و موقعیت مرکز تکثیر و پرورش اسب باید دارای شرایط زیر باشد:

۱-۵- حریم بهداشتی از اماكن دائمي و صنایع وابسته به نام، واحدهای صنعتي و هرآخري خدماتي، جاده، راه آهن، قرودگاه و سکونتگاه ها را برابر جداول (۱)، (۲) و (۳) پيوست شماره يك اين دستورالعمل رعایت نماید.

۲-۵- حریم خطوط انتقال و توزیع نیروی برق و دکل های فشار قوی برق تعیین شده از سوی وزارت نیرو را رعایت نماید.

۳-۵- حریم در نظر گرفته شده برای «پارک ملی، تلااب، دریاچه، اثر طبیعی ملی»، «بناهگاه حیات وحش، منطقه حفاظت شده»، «رودخانه های دائمي (آب شرب و غیر شرب)»، «قنات و چاه آب شرب»، برای ضوابط و معيارهای استقرار واحدهای صنعتي و تولیدي (موضوع تصویب نامه شماره ۷۸۹۴۶/ت ۳۹۱۲۷ ه مورخ ۱۳۹۰/۰۴/۱۵ و اصلاحیه شماره ۱۷۹۵۶/ت ۳۹۱۲۷ ه مورخ ۱۳۹۱/۰۲/۰۴ هیئت محترم وزیران) را رعایت نماید.

۴-۵- امكان فراهم نمودن آب سالم و بهداشتی وجود داشته باشد.

ماده ۶ - حداقل ظرفیت مرکز تکثیر و پرورش اسب ، ۱۰ را اسب ماده مولد(مادیان) و حداقل ظرفیت آن براساس امکانات و تجهیزات مرکز و براساس سیاست های اجرایی برنامه ریزی تولید که به طور سالیانه از سوی معاونت امور تولیدات دائمي وزارت جهاد کشاورزی ابلاغ می شود، تعیین می شود.

ماده ۷ - ترکیب گله در یک مرکز تکثیر و پرورش اسب مطابق جدول شماره (۱)، در نظر گرفته می شود.

جدول شماره (۱): ترکیب گله در مرکز تکثیر و پرورش اسب

مولد ماده (مادیان)	مولود نر (نریان/سیلیمی)	کره (مادیان/نریان) ۶ ماه تا ۳ سال	ظرفیت کل
۱۰	۱	۶	۱۷
۲۰	۲	۱۸	۵۰
۵۰	۲	۳۰	۸۰

* ترکیب گله ارائه شده همواره در مراکز مختلف تکثیر و پرورش اسب ثابت نبوده و بر اساس نحوه مدیریت پرورش از جمله نگهداری و یا عدم نگهداری تمامی کره ها (مادیان/نریان) تا پایان دوره پرورشی (۳ سال)، بهره گیری از روش های تلقیح مصنوعی و ...، متغیر می باشد.

ماده ۸ - حداقل فضای مورد نیاز برای تاسیسات اصلی و جانبی مرکز مطابق جدول شماره (۲) ، در نظر گرفته می شود تبصره-متقاضیانی که درخواست صرفا «نگهداری و پرورش اسب» را دارند، می توانند با درنظر گرفتن تاسیسات اصلی و جانبی مطابق جدول شماره (۲) به جز جایگاه باکس های نگهداری مادیان و نریان و نیز زایشگاه و با رعایت مفاد این دستورالعمل، مبادرت به اخذ پروانه «مرکز نگهداری و پرورش اسب» از سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی کشور و سازمان نظام دامپزشکی جمهوری اسلامي ایران و یا واحدهای استانی مربوطه نمایند.

نیاز آب هر اس ۷۰۰ هشتگرد درسترنر

جدول شماره (۲) : حداقل فضای مورد نیاز برای تاسیسات اصلی و جالبی مرکز تکثیر و پرورش اسب (بر حسب مترمربع)

تاسیسات مورد نیاز (اصلی/جانبی)	هزایشگاه	راهروی سرویس دهن و خوراک دهن (۳)	پادوک / گردشگاه (۴)	مانزان (۵)	لنز (با قتلور حداقل ۱۸ متر)	اتاق معاینه اسب ، درمانگاه و داروخانه	سالن قرنطینه (۶)	انبار نگهداری علوفه	انبار نگهداری کنسانتره و مکمل	انبار تکه داری وسایل و تجهیزات	محل نعل بندی و پاشویه اسب	فضای خشک کن اسب	رختکن و سرویس بیداشتی	جایگاه نگهداری و دیبوی کود (فضولات) (۷)	پارکینگ اسب کش و خودرو (سایبان)	دفتر مدیریت اداری و دامپژوهش	اتاق کارگری	نگهدانی	
مساحت غیرمسقف	مساحت مسقف	مبنای محاسبه																	
-	۴ ۰ ۴ = ۱۶	به ازاء هر راس	چایگاه / باکس نگهداری مادیان																
-	۴ ۰ ۴ = ۱۶	به ازاء هر راس	چایگاه / باکس نگهداری نریان (۱)																
-	۴ ۰ ۴ = ۱۶	به ازاء هر راس	چایگاه / باکس نگهداری گره اسب (۲)																
-	۴ ۰ ۰ = ۲۰	به ازاء هر سالن / استبل																	
-	۱۶	به ازاء هر راس / چایگاه در سالن های یک طرفه																	
-	۸	به ازاء هر راس / چایگاه در سالن های دو طرفه																	
۳۰۰۴۰ = ۱۲۰۰	-	به ازاء هر مرکز																	
۴۰۰۰۶۰ = ۲۴۰۰	-	به ازاء هر مرکز																	
۸۱۰۳/۱۴ = ۲۰۰	-	به ازاء هر مرکز																	
-	۳۰	به ازاء هر مرکز																	
-	۴ ۰ ۴ = ۱۶	به ازاء هر راس / چایگاه																	
-	۴	به ازاء هر راس																	
-	۲	به ازاء هر راس																	
-	۲۰	به ازاء هر مرکز																	
-	۱۰	به ازاء هر سالن / استبل																	
-	۱۰	به ازاء هر سالن / استبل																	
-	۳۰	به ازاء هر مرکز																	
-	۲۰	به ازاء هر مرکز																	
۱۰۰	-	به ازاء هر مرکز																	
-	۵۰	به ازاء هر مرکز																	
-	۲۵	به ازاء هر مرکز																	
-	۱۲	به ازاء هر مرکز																	

(۱) در صورت بهره گیری مرکز از روش تلقیح مصنوعی، ضرورت به فراهم نمودن جایگاه / باکس نگهداری نریان نمی باشد.

(۲) معمولاً کره های اسب از زمان تولد تا شش ماهگی همراه مادر نگهداری می شوند و از پایان شش ماهگی و از ابتدای هفت ماهگی از مادر جدا شده و در جایگاه / باکس های جداگانه نگهداری می شوند.

(۳) مولو راهروی سرویس دهن و خوراک دهن برابر طول سالن / استبل و حداقل عرض آن ۴ متر در نظر گرفته می شود.

(۴) ابعاد در نظر گرفته شده برای مراکز یا ظرفیت حداقل ۵۰ راس در نظر گرفته شده که در صورت ظرفیت کمتر از ۵۰ راس به ازای هر راس اسب ۲۰ متر مربع در نظر گرفته می شود.

(۵) در صورت درخواست متقاضی همین بر تمرین و یا آموزش اسب های مرکز از امامی می باشد.

(۶) تعداد جایگاه / باکس در نظر گرفته شده برای قرنطینه اسب در مراکز با ظرفیت تا ۵۰ راس معادل (بیست) درصد و در مراکز بیشتر از ۵۰ راس معادل (ده) درصد جایگاه / باکس های نگهداری و پرورش اسب هر مرکز در نظر گرفته می شود.

(۷) برای مراکزی که مبادرت به نگهداری و دیبوی کود (فضولات) من نمایند از امامی می باشد.

تبصره ۱- ابعاد در نظر گرفته شده برای جایگاه / باکس نگهداری و پرورش اسب و نیز جایگاه / باکس قرنطینه در جدول فوق، برای اسب های بزرگ چند و متوسط جنه و یا کوچک چند، ابعاد مذکور ۱۰ تا ۲۰ درصد (حسب مورد) قابل کاهش می باشد.

تبصره ۲- ملاک طبقه بندی اسب ها براساس چند (بزرگ، متوسط و یا کوچک چند)، اعلام معاونت امور تولیدات دامی می باشد.

در راه رفته
۲۵۴۶

همایش علی

۱۳۶ هفت بهزاد اراس

Scanned with CamScanner

۴۲۴۲

۱۵۲۷

۱۳۶ هفت بهزاد اراس

ماده ۹ - حداقل مساحت زمین در نظر گرفته شده برای مرکز باید علاوه بر حداقل فضای مورد نیاز برای تاسیسات اصلی و جانبی مرکز (معایق جدول شماره یک این دستورالعمل)، معادل ۲۰ درصد کل زمین جهت محوطه سازی، راه های دسترسی، مکان های رفاهی (سالن غذا خوری، نمازخانه و....) در نظر گرفته می شود.

ماده ۱۰ - نقشه جامائی تاسیسات مرکز تکثیر و پرورش اسب باید به نحوی تهیه و ارایه شود که شامل تاسیسات اصلی و جانبی به شرح ذیل باشد :

۱۰-۱ - سالن (اصطببل) و جایگاه (پاکس) نگهداری و پرورش اسب

۱۰-۲ - سالن قرنطینه

۱۰-۳ - آتاق، معاینه، درمانگاه و داروخانه

۱۰-۴ - پادوک (گردشگاه) اسب

۱۰-۵ - مائز (در صورت درخواست متقاضی مبنی بر تمرین و یا آموزش اسب های مرکز)

۱۰-۶ - لئر

۱۰-۷ - ابیار نگهداری خوراک (علوفه/کنسانتره) اسب

۱۰-۸ - محل نعل بندی و پاشویه اسب

۱۰-۹ - محل خشک کن اسب

۱۰-۱۰ - ابیار نگهداری وسایل و تجهیزات مورد نیاز

۱۰-۱۱ - رختکن و سرویس بهداشتی

۱۰-۱۲ - بخش مدیریت، اداری و دامپزشک

۱۰-۱۳ - جایگاه نگهداری و دبوی کود/فضولات (برای مراکزی که مبادرت به نگهداری و دبوی کود می نمایند)

۱۰-۱۴ - آتاق کارگری و نگهداری

ماده ۱۱ - سالن (اصطببل) و جایگاه (پاکس) نگهداری و پرورش اسب، باید دارای امکانات و شرایط زیر باشد :

۱۱-۱ - جهت و موقعیت سالن باید طوری طراحی شود که ضمن پهنه مناسب از تهویه مناسب، از نور کافی (نور طبیعی و مصنوعی) برخوردار باشد.

۱۱-۲ - درب ورودی به سالن باید قابل کنترل بوده و در خلاف جهت وزش بادهای غالب در منطقه باشد.

۱۱-۳ - کلیه لامپ های تعییه شده در سالن باید دارای پوشش مناسب (قابل تمیز کردن) باشند.

۱۱-۴ - در مبادی ورودی به سالن حشره کش برقی برای جلوگیری از ورود حشرات نصب شود.

۱۱-۵ - سقف بایستی :

۱۱-۵-۱ - از مصالح مقاوم در مقابل گرما، سرما، رطوبت و باد و قابل شستشو و ضد عفونی باشد.

۱۱-۵-۲ - ارتفاع سقف بایستی به نحوی طراحی شود که ضمن تامین نیاز اسب به هوای تازه، درجه حرارت مناسب داخل جایگاه در فصل تابستان را تنظیم نماید.

تبصره - ارتفاع سان (اصطبل) از کف بستر تا سقف در غرفه های گوچک (تمدد ۱۰ جایگاه انفرادی اسپ) و بزرگ (بیش از ۱۰ جایگاه انفرادی اسپ) با یکدیگر متفاوت بوده و از حداقل ۲/۱ متر تا حداقل ۶ متر متغیر می باشد.

۱۱-۵-۳- دیوار تا سقف بایستی از مصالح مقاوم (مانند سیمان) قابل شستشو و ضدغونی و یا شعله دادن ساخته شده باشد.

۱۱-۵-۴- ارتفاع دیوارهای حائل بین جایگاه/باکس های نگهداری و پرورش اسپ بایستی حداقل ۳ متر باشد.

تبصره - دیوارهای حائل تا ارتفاع حداقل دو متر از کف باید بصورت یکپارچه، قابل شستشو و ضدغونی و یا شعله دادن بوده و مابقی آن می توان از حصار و یا نرده های فلزی مناسب(مستحکم و قابل شستشو و ضدغونی) بهره گیری نمود.

۱۱-۶- پنجره ها باید :

۱۱-۶-۱- از نوع غیر بازشونده به سمت جایگاه و یا باز شونده از سمت بیرون جایگاه (ترجیحا بصورت گشویی یا ریلی) باشد.

۱۱-۶-۲- تمہیدات لازم از جمله نصب توری مناسب(فلزی قابل جابجایی برای شستشو و ضدغونی) به منظور جلوگیری از ورود حشرات، آندیشیده شود.

۱۱-۶-۳- پنجره ها به نحوی طراحی شوند که مانع تابش مستقیم نور خورشید به سر و چشم ان اسپ، شوند.

۱۱-۷- کف بایستی :

۱۱-۷-۱- با مصالح مناسب به نحوی ساخته شود که محکم و مقاوم، قابل شستشو و ضدغونی و شعله دادن بوده و لغزنده نباشد.

۱۱-۷-۲- کف سان بلندتر از سطوح مجاور طراحی می شود.

۱۱-۷-۳- دو سوم کف جایگاه از محل آخر به صورت صاف بوده و از یک سوم بعدی از شب ملايم (شب ۱ تا ۲ سانتی متر در یک متر طول جایگاه) به سمت کanal فاضلاب برخوردار باشد. کف جایگاه بصورت عرضی کاملا مسطح و فاقد شب می باشد.

۱۱-۸- بستر باید :

۱۱-۸-۱- از جنس مناسب (پوشال چوب و یا موارد مشابه) به منظور آسایش حیوان و کاهش فشار روی سم، برخوردار باشد تا از آسیب و حدمه رساندن به اسپ جلوگیری نماید.

۱۱-۸-۲- جاذب رطوبت باشد.

۱۱-۸-۳- تا حد امکان عاری از گرد و خاک باشد تا از بروز بیماری های تنفسی اسپ جلوگیری نماید.

۱۱-۹- درب جایگاه/باکس از جنس مناسب (قابل شستشو و ضدغونی) و ترجیحا فلزی باشد.

۱۱-۱۰- آشخورها باید :

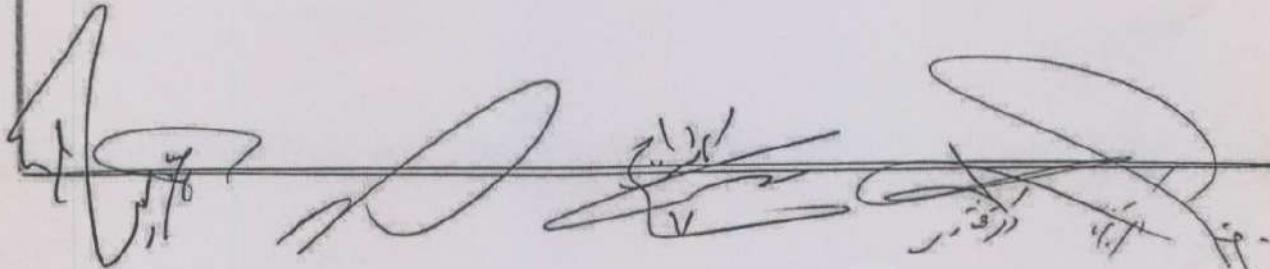
۱۱-۱۰-۱- از نوع اتوماتیک (خودکار) و مجهز به شیر قطع و وصل باشد.

۱۱-۱۰-۲- تمام سیستم آشخور در مقابل یخ زدگی حفاظت شده باشد.

۱۱-۱۰-۳- دور از آخرها نصب شود.

۱۱-۱۱- آخرها باید قابل شستشو و ضدغونی شدن و فاقد لبه تیز باشند.

۱۱-۱۲- راهروی سرویس دهی / راهروی تندیه (خوارک دهی) باید دارای شرایط و امکانات زیر باشد :

۱۱-۱۲-۱- کف بایستی با مصالح مناسب به نحوی ساخته شود که محکم و مقاوم، قابل شستشو و ضدغونی و شعله دادن بود، لغزنه نباشد و دارای شب مناسب به سمت کانال های جمع آوری و انتقال فاضلاب باشد بطوری که از حالت ایستایی (سکون) فاضلاب جلوگیری شود.

۱۱-۱۲-۲- از تهویه و نور کافی (طبیعی و مصنوعی) برخوردار باشد.

۱۱-۱۲-۳- مجهز به انشعاب آب سرد و گرم پرفشار جهت شستشو و نیز دستگاه پمپ فشار قوی و اسبری ضدغونی با مخزن مناسب جهت ضدغونی باشد.

۱۱-۱۲-۴- کانال های فاضلاب باید به نحوی طراحی گردد که :

۱۱-۱۲-۱- دارای عرض حدود ۲۰ سانتی متر و شب ۰/۵ تا یک سانتی متر نسبت به یک متر طول کانال باشد.

۱۱-۱۲-۲- از مواد و مصالح استفاده شود که قابل شستشو و ضدغونی بوده و به مرور زمان خورده نشده و از بین نزود.

۱۱-۱۲-۳- ناقد زوایای تند به لحاظ جلوگیری از باقیماندن فاضلاب و مدفوع حیوان باشد.

۱۱-۱۲-۴- مجهز به روکش های مشبک مناسب (قابل شستشو و ضدغونی و با استحکام لازم) و دریچه های بازدید بوده تا امکان شستشو و تمیز کردن آن ها فراهم باشد.

۱۱-۱۲-۵- به چاه فاضلاب یا سیستم تصفیه فاضلاب و یا چاه سپتیک (مورد تایید اداره کل حفاظت محیط زیست استان) هدایت شود.

ماده ۱۲- سالن قرنطینه که به منظور نگهداری انفرادی اسب های تازه وارد به مرکز قبل از ورود به سالن (اصطبل) نگهداری و پرورش و جهت انجام اقدامات پهداشتی و قرنطینه ای مربوط در نظر گرفته می شود، باید دارای امکانات و شرایط زیر باشد:

۱۲-۱- در دورترین نقطه از سالن (اصطبل) نگهداری و پرورش اسب به نحوی واقع شود که با در نظر گرفتن جهت وزش باد غالب مسیر باد به سمت سالن (اصطبل) نگهداری و پرورش اسب نباشد.

۱۲-۲- امکانات و شرایط مدرج در ماده (۱۱) این دستورالعمل را دارا باشد.

۱۲-۳- دیوارهای جانبی باکس های انفرادی به منظور جلوگیری از هر گونه تماس مستقیم و یا غیر مستقیم اسب ها با یکدیگر، باید بصورت یکپارچه تا سقف ادامه داشته و قابل شستشو و ضدغونی و در صورت لزوم شعله دادن باشد.

۱۲-۴- کانال جمع آوری فاضلاب باید به نحوی طراحی شود که فاضلاب جمع آوری شده از سالن قرنطینه را مستقیماً به چاه فاضلاب یا سیستم تصفیه فاضلاب و یا چاه سپتیک (مورد تایید اداره کل حفاظت محیط زیست استان) هدایت نماید.

تبصره- مدت زمان قرنطینه و نوع اقدامات پهداشتی و قرنطینه ای در مدت زمان قرنطینه براساس خوبای و دستورالعمل های ایلاگی از سوی سازمان دامپزشکی کشور تعیین می شود.

ماده ۱۳- در نظر گرفتن مکانی با امکانات و شرایط زیر، ترجیحاً در مجاورت سالن اصطبل نگهداری و پرورش اسب به عنوان اتاق معاینه، درمانگاه و داروخانه به منظور انجام اقدامات درمانی و واکسیناسیون و مراقبت های پهداشتی اسب (بنا به ضرورت) لازم است :

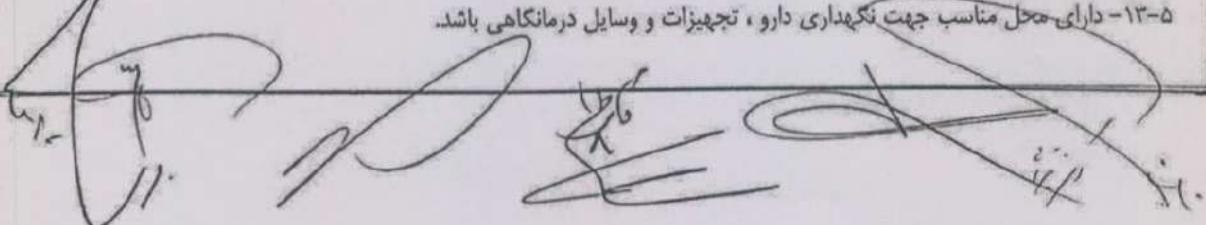
۱۳-۱- کف، دیوار و سقف باید محکم و قابل شستشو و ضدغونی باشد.

۱۳-۲- کف دارای راه آب مناسب برای دفع فاضلاب

۱۳-۳- دارای محل مناسبی برای مقید کردن اسب (Stok) برای معاینه و یا سایر عملیات درمانی باشد.

۱۳-۴- دارای سرویس و تجهیزات لازم برای استراحت، معالجه و تقدیمه اسب باشد.

۱۳-۵- دارای محل مناسب جهت نگهداری دارو، تجهیزات و وسائل درمانگاهی باشد.

۶-۱۳- از تهیه و نور کافی (طبیعی و مصنوعی) برای بررسی و مداینه کردن دام، برخوردار باشد.

ماده ۱۴- در نظر گرفتن مکانی به عنوان محل نعل بندی و پاشویه اسب با امکانات مورد نیاز به منظور شستشوی دست و چای اسپ و انجام نعل بندی در سالن (اصطبل) نگهداری و پرورش اسب و یا در مجاورت آن الزامی است.

ماده ۱۵- ابزار نگهداری خواراک (علاوه، گنسانتره و مکمل) باید دارای شرایط و امکانات زیر باشد:

۱۵-۱- دارای موقیت مناسب نسبت به درب ورودی مرکز باشد به نحوی که خودروی حمل خواراک برای تخلیه خواراک حداقل تردد را داشته و خودرو تحت هیچ شرایطی وارد منطقه پرورشی نشود.

۱۵-۲- دما، رطوبت و تهیه قابل کنترل باشد.

۱۵-۳- دارای یالت (محکم، مناسب و قابل شستشو و خشک‌غونی) جهت نگهداری خواراک و گنسانتره باشد.

۱۵-۴- درب قابل کنترل برای جلوگیری از تردد افراد متفق‌قه به ابزار باشد.

۱۵-۵- کف و دیواره قابل شستشو و خشک‌غونی و یا شعله دادن باشد.

۱۵-۶- در برای ورود و لانه گزینی جوندگان و پرندگان ایزوله باشد.

تبصره- در نظر گرفتن ابزار روزانه خواراک (علاوه بر ابزار مرکزی خواراک) در سالن (اصطبل) نگهداری و پرورش اسب به ذکر وی که تامین خواراک ابزار از محوله توسط دریچه و به راهروی سرویس و خواراک دهی از طریق درب امکان پذیر باشد، ضروری است.

ماده ۱۶- در نظر گرفتن فضایی به عنوان محل خشک کردن اسب مجهز به تجهیزات گرم کننده (سولاریوم) ترجیحاً در سالن (اصطبل) نگهداری و پرورش اسب و یا در مجاورت آن الزامی است.

ماده ۱۷- در نظر گرفتن مکانی به عنوان ابزار به منظور نگهداری وسایل و تجهیزات مورد نیاز (از جمله زین و ...) با امکان دسترسی آسان در سالن (اصطبل) نگهداری و پرورش اسب و یا در مجاورت آن، خروری است.

ماده ۱۸- پادوک، لنز و مانز، باید دارای شرایط زیر باشد:

۱۸-۱- بصورت غیر مسقف و در جهت خلاف وزش باد طراحی و ساخته می شود.

۱۸-۲- اطراف با دیوارچه یا حصار (زرد یا لوله های آهنی) به ارتفاع حداقل یک متر و یا با استفاده از حصارهایی با لیثاز ضعیف برق محصور می شود. دیوارچه یا حصار باید طوری طراحی شود که بدون لبه تیز بوده و کمترین خطر و آسیب را برای اسب داشته باشد.

۱۸-۳- کف پایستی:

۱۸-۳-۱- مسلط و فاقد چاله بوده و به گونه ای طراحی و ساخته شود که ضمن جلوگیری از جمع شدن آب در سطح آن در فصول پارندگی، مانع آسیب دیدن اندام های حرکتی اسب و یا خود سوارگار شود.

۱۸-۳-۲- برای سه های اسب مناسب (حالت فنری و نرمی داشته باشد) بوده و در مقابل حوادث و عملیات برای اسب اینم باشد. (عمولاً می توان از ترکیب دو سوم خاک ارde با یک سوم ماسه بادی استفاده کرد).

۱۸-۳-۳- در زمان حریقت اسپ، تولید گرد و خاک نکند.

۱۸-۳- طراحی و احداث زهکش مناسب به منظور جلوگیری از جمع شدن آب در سطح آب در فصول بارندگی ضروری است. برای این منظور :

۱۸-۴-۱- پادوک و مانز بلندتر از سطوح کناری باشد تا هرز آب ها به راحتی از آن خارج شوند.

۱۸-۴-۲- نصب لوله فلزی مشبک به طوری که نفوذپذیری و حریان آب به سمت انتهای بایین میدان گردشگاه باشد.

۱۸-۴-۳- در صورت لزوم زیر کف میدان گردشگاه (Track) از تمبوشه (Tile) استفاده شود.

ماده ۱۹- رختکن که در محل ورودی به مرکز احداث می شود، باید دارای شرایط و امکانات زیر باشد:

۱۹-۱- دارای شرایط بهداشتی (کف، سقف و دیواره ها قابل شستشو و ضد عفنی) و نور کافی و تهییه مناسب باشد.

۱۹-۲- دارای کمد مناسب و اجد حداقل دو جایگاه (برای لباس شخصی و لباس کار) برای هر پرسنل باشد.

۱۹-۳- دارای روشی مجهز به آب سرد و گرم، صابون مایع، حوله کاغذی یک بار مصرف و سطل درب دار باشد.

۱۹-۴- اجد حوضچه ضد عفنی و یا چکمه شوی در میادی خروجی رختکن باشد.

۱۹-۵- لباس مخصوص (چکمه، کلاه و...) مناسب برای پرسنل، کارگران و بازدیدکنندگان در نظر گرفته شود.

تبصره- در صورت به کارگیری کارگنان خانم، وجود رختکن اختصاصی بانوان با شرایط و امکانات فوق، الزامی است.

ماده ۲۰- سرویس های بهداشتی که برای پرسنل به تعداد مناسب و بصورت مجزا در نظر گرفته می شوند، باید دارای شرایط زیر باشد:

۲۰-۱- دارای شرایط بهداشتی، تهییه و نور کافی (طبیعی و یا مصنوعی) باشد.

۲۰-۲- دارای روشی مجهز به آب سرد و گرم، صابون مایع، حوله کاغذی یک بار مصرف و سطل درب دار باشد.

ماده ۲۱- احداث حوضچه یا داکت ضد عفنی و دستگاه یمب فشار قوی و نیز دستگاه اسپری ضد عفنی با مخزن مناسب در محل ورودی مرکز برای شستن چرخ ها و دور تا دور خودرو و نیز ضد عفنی خودروهایی که ورود آن ها به مرکز اجتناب ناپذیر می باشد، ضروری است.

ماده ۲۲- در صورتی که مرکز مبادرت به نگهداری و دبوي کود (فسولات) جمع آوری شده می نماید، در نظر گرفتن محل محفوظ چیز نگهداری لایوی آن قبل از خروج از مرکز و در دورترین نقطه (به سمت درب ورود و خروج مرکز) به نحوی که جهت وزش باد غالباً به سمت سالن لاصطبل های نگهداری و پرورش اسب نباشد. الزامی است.

ماده ۲۳- مرکز باید قابلیت حذف لاشه های تلفاتی و بیمار را بصورت چاه دفن بهداشتی لاشه و یا کوره لاشه سوز (ترجیحاً کوره لاشه سوز) در دورترین نقطه از سالن (اصطبل) نگهداری و پرورش اسب به نحوی واقع شود که با در نظر گرفتن جهت وزش باد غالباً مسیر باد به سمت سالن (اصطبل) نباشد.

ماده ۲۴- آب مصرفی باید دارای شرایط زیر باشد:

۲۴-۱- شرایط آب آشامیدنی را دارا باشد.

۲۴-۲- با فضای مناسب در تمام محل های مورد نیاز در دسترس باشد.

۲۴-۳- امکانات کافی برای ذخیره (منبع ذخیره آب) برای استفاده از آب در موقع ضروری فراهم باشد.

۲۴-۴- در تمام ساعات کار، آب پیدا شتی با فشار و میزان کافی در محل های مورد نیاز در دسترس باشد.

تبصره - میزان نیاز آبی اسب برا ساسن نوع خوارک مصرفی (خشک یا علوفه تازه)، دمای محیط، وزن و سن اسب ، فیزیولوژیک و فعالیت حیوان متغیر بوده ولی در مجموع نیاز آبی هر رأس اسب در هر شباهه روز ، ۷۰ لیتر در نظر گرفته می شود.

ماده ۲۵- مرکز باید دارای شبکه برق رسانی مناسب جهت تامین روشنایی کافی برای سالن ها و سایر تاسیسات باشد. در موارد قطع برق سراسری و یا در صورت عدم استفاده از برق سراسری استفاده از موتور برق اضطراری متناسب با ظرفیت مرکز ضروری است.

ماده ۲۶- مرکز باید دارای سیستم جمع آوری و هدایت فاضلاب بصورت سر پوشیده با شیب مناسب به سمت چاه فاضلاب یا سپتیک (موردن تایید اداره کل حفاظت محیط زیست استان) باشد. چاه فاضلاب باید فاصله لازم از چاه آب و شبکه آبرسانی را دارا باشد به نحوی که امکان هرگونه نشت فاضلاب به چاه آب و شبکه آبرسانی فراهم نباشد.

ماده ۲۷- مرکز باید دارای منبع سوخت مناسب و با ظرفیت کافی باشد. منبع سوخت باید در موقعیت مناسب واقع شود به نحوی که:

۲۷-۱- جهت تخلیه سوخت نیاز به ورود وسیله نقلیه به داخل مرکز نباشد.

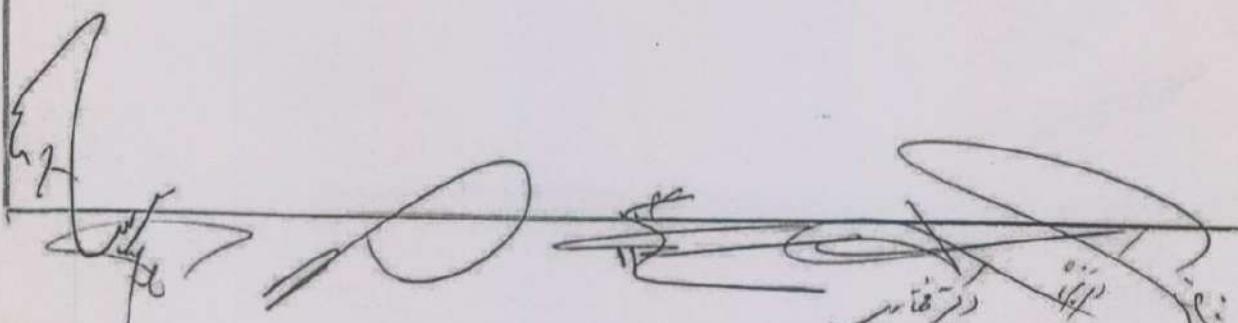
۲۷-۲- فاصله لازم بین منابع تامین سوخت و آب مصرفی به منظور جلوگیری از نشت مواد سوختی به شبکه آبرسانی رعایت شود.

ماده ۲۸- مرکز باید با دیوار (حداقل به ارتفاع ۲/۷ متر) به طور کامل محصور شده و از ورود افراد متفرقه و سایر حیوانات به مرکز جلوگیری شود. در داخل محوطه کلیه مسیر های جابجایی اسب باید دارای پوشش مناسب باشد تا از آسیب و صدمه رساندن به اسب جلوگیری نماید. مسیر های دسترسی به تاسیسات، خیابان گشی شده و کف آن نیز دارای پوشش غیر قابل نفوذ از قبیل آجر فرش و یا موارد مشابه باشد.

تبصره- در صورت نگهداری سگ نگهبان ، بایستی سلامت آن تایید شده باشد.

ماده ۲۹- پارکینگ خودروهای سواری و نیز کشنده اسب باید در ابتدای ورودی به مرکز و کاملاً تذکیک شده از تاسیسات اصلی و جانبی مرکز استقرار یابد. کف پارکینگ نیز قابل شستشو و ضد عفنونی و دارای بوشش غیر قابل نفوذ (از قبیل بتن و اسفالت) باشد.

ماده ۳۰- این دستورالعمل در (۳۰) ماده و (۱۳) تبصره تدوین و از زمان ابلاغ لازم الاجرا بوده و کلیه ضوابط مغایر با این دستورالعمل از این تاریخ ملنی خواهد بود.

پیوست ۱ :

جدول (۱) : حداقل فاصله مرکز تکثیر و پرورش اسب ، با اماکن دامی و صنایع وابسته به دام (بر حسب متر)

اماکن دامی و صنایع وابسته به دام	
مرکز تکثیر و پرورش اسب	
۱۰۰۰	اصلاح نژادی و تحقیقاتی
۲۵۰	داشتی (تیپری)
۳۰۰	پرواری (گوشتنی)
۱۰۰۰	اصلاح نژادی و تحقیقاتی
۱۰۰۰	مراکز نگهداری و پرورش اسب سیلیس
۲۵۰	مراکز تکثیر و پرورش اسب
۵۰۰	کانون های سوار کاری، پرورشگاه ها و مراکز تربیت اسب
۲۰۰	خرگوش ، نوتروپا و چین چيلا
۳۰۰	حیوانات آزمایشگاهی
۳۰۰	سمور (خز) ، ایلتیس (پلی کت) و رویاه
۳۰۰	مراکز نگهداری و پرورش سگ و گربه
۳۰۰۰	لاین
۱۰۰۰	اجداد
۱۰۰۰	اصلاح نژادی و تحقیقاتی
۳۰۰	مادر
۱۲۰	بولت ، تخمگذار و گوشتشی
۵۰۰	مادر (مولد)
۳۰۰	پرورشی
۵۰	مراکز پرورش و نگهداری بروندهای زیستی
۱۰۰	ماهیان سردابی، گرمابی، خاویاری و میگو
۵۰	ماهیان زیستی
۳۰۰۰	مراکز تکثیر و پرورش ملکه زنبور عسل
-	مراکز نگهداری و پرورش زنبور عسل
۱۰۰۰	عرشه و کشتاری
۳۰۰	وجه کشی
۲۰۰	خوارگ دام و طیور و آبزیان
۵۰۰	کارخانجات تبدیل خایعات
۶۰۰	کشتارگاه دام
۴۰۰	کشتارگاه طیور
۲۰۰	سردخانه های نگهداری مواد پرورنده و فرآورده های خام دامی
۲۰۰	مراکز فرآوری و پسته بندی فرآورده های خام دامی

* موضوع ابلاغیه شماره ۱۴۵۱/۱۲۱/۰۰۱۳۸۸ وزیر محترم جهاد کشاورزی

جدول (۲): حداقل فاصله مرکز تکثیر و پرورش اسب
از صنایع غذایی، صنایع آرایشی و بهداشتی، صنایع دارویی و سایر واحدهای صنعتی و خدماتی (بر حسب متر)

مرکز تکثیر و پرورش اسب	عوارض تاسیساتی	
۱۵۰	سطح ۱	صنایع غذایی
۳۰۰	سطح ۲	
۳۰۰	سطح ۳	
۵۰۰	سطح ۴	
۵۰۰	سطح ۱	صنایع آرایشی
۶۰۰	سطح ۲	
۱۰۰۰	سطح ۱	صنایع دارویی
۱۰۰۰	سطح ۲	
۱۵۰	گروه ۱	سایر واحدهای صنعتی و خدماتی
۲۰۰	گروه ۲	
۲۵۰	گروه ۳	
۳۰۰	گروه ۴	
۵۰۰	گروه ۵	
۱۰۰۰	گروه ۶	
۱۰۰۰	گروه ۷	

* موضوع بخشنامه شماره ۱۳۸۸/۶/۲۲ مورخ ۱۳۸۸/۴/۵ ضوابط و معیارهای استقرار اماکن دامی و صنایع وابسته به دام)

جدول (۳): حداقل فاصله مرکز تکثیر و پرورش اسب از جاده، راه آهن و فرودگاه (بر حسب متر)

مرکز تکثیر و پرورش اسب	عوارض تاسیساتی	
۵۰	فرعی	حریم جاده
۱۵۰	از زادره، بنزه گراه و اصلی	
۵۰۰	منطقه ای	
۱۰۰۰	اصلی	حریم فرودگاه
۲۰۰۰	بین المللی	
۲۰۰		حریم راه آهن
* موضوع ابلاغیه شماره ۱۳۹۱/۰۹/۱۱ مورخ ۰۲۰/۲۸۳۲۸ وزیر محترم جهاد کشاورزی		
* فواصل تعیین شده برای جاده، از آنکه جاده محاسبه می شود.		
* فواصل تعیین شده برای فرودگاه ها، از حریم زمین محل احداث فرودگاه محاسبه می شود.		

جدول ۴. حداقل فاصله مرکز تکثیر و پرورش اسب از سکوتگاه ها (بر حسب متر)

مرکز تکثیر و پرورش اسب	عوارض قابسیاتی
۱۵۰۰	کلان شهرها
۱۰۰۰	مواکز استان ها (به جز کلان شهرها)
۸۰۰	مواکز شهرستان (به جز مراکز استان ها و کلان شهرها)
۶۰۰	بیش از ۵۰۰۰۰ نفر جمعیت
۴۰۰	شهر
۲۰۰	بیش از ۱۰۰ خانوار
۱۵۰	روستا تا ۱۰۰ خانوار

* موضوع ابلاغیه شماره ۱۳۹۱/۱۱/۲ ۲۰۲۲۸۸۲ مورخ ۱۱/۲/۱۳۹۱ وزیر محترم جهاد کشاورزی

* سکوتگاه ها به کلیه شهرها، روستاهای شهرک های مسکونی و مجتمع های مسکونی که دارای حداقل بیست خانوار ساکن می باشند، احلاق می شود.

* ملاک تشخیص جمعیت خانوار، آخرين سرشماری مرکز آمار ايران می باشد.

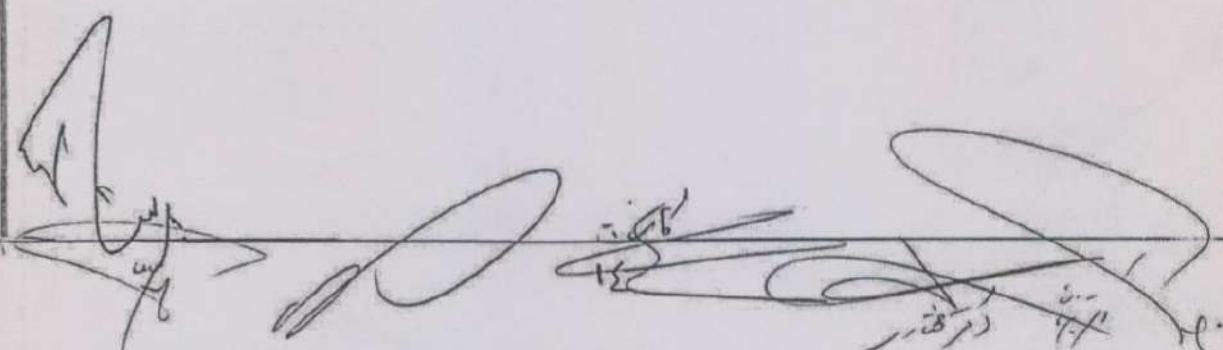
* حریم در نظر گرفته شده نافی رعایت خواباط و مقررات سایر ارگان های مستول قانونی از جمله سازمان حفاظت محیط زیست نخواهد بود.

تبصره- شرایط برخورداری از تخفیف و تعدیل فواصل جداول (۱)، (۲)، (۳) و (۴)، به شرح زیر می باشد:

۱- در صورت وجود عوارض طبیعی از قبیل تبه، گوه، دره، چنگل، برودخانه و غیره که محدودیت تردد ایجاد می کنند و یا در صورت درخت کاری به عمق ۶ متر و گاشت درخت حداقل در ۳ ردیف، فواصل مندرج در جداول فوق الذکر را می توان حداقل تا +۳ (بیست) درصد کاهش داد.

۲- در استان های مازندران، گیلان، گلستان و مناطق اقلیمی مشابه از نظر آب و هوای پوشش گیاهی در صورت ضرورت، فواصل مذکور را می توان علاوه بر موارد مندرج در تبصره (۱)، حداقل تا +۱۰ درصد کاهش داد.

۳- در صورت برخورداری از شرایط و خواباط تخفیف فواصل مندرج در ماده (۲۸) بخشنامه شماره ۱۴۶۲۸/د مورخ ۱۳۸۸/۰۶/۲۲ (با عنوان خواباط و معیارهای استقرار اماکن دامی و صنایع وابسته به دام با سایر واحدهای صنعتی و مراکز خدماتی)، تخفیف فاصله در حریم بهداشتی تعیین شده در جدول (۲) لحاظ خواهد شد.

جدول: زیربنای مسقف و غیرمسقف مورد نیاز اسب براساس ترکیب گله - مترمربع

ترکیب گله و قاسیسات	مسقف	غیرمسقف
جایگاه مادیان	۱۵	۳۰
کره ماده و نر یکساله	۲	۴
کره ماده و نر دو ساله	۳	۶
ماده سه ساله	۶	۱۲
زایشگاه	۲	-
راهرو تغذیه	۶	-
مسکونی	۲	-
انبار علوفه	۶	-
انبار کنسانتره	۱/۵	-
قرنطینه	۲/۵	-
جمع کل	۴۶	۵۲

توصیه ۱: برای هر واحد پرورش اسب ۱۲۰۰ مترمربع فضای آزاد محصور شده بعنوان لونز در نظر گرفته می‌شود.

توصیه ۲: برای نژادهای سنگین خارجی (درشت اندام) ۳۰ درصد به مساحت زیربنایها اضافه می‌شود و برای نژادهای کوچک یا پونی ۳۰ درصد از مساحت زیربنایها کاسته می‌شود.

توصیه ۳: در صورت پرورش و نگهداری سیلمی در واحد زیربنای مورد نیاز بر مبنای زیر محاسبه و به میزان کل زیربنای تعیین شده برای یک واحد پرورش اسب با هر ظرفیتی اضافه می‌گردد.

۱-۳-۱ از ۱۰ تا ۲۰ مادیان ۱ راس سیلمی ۱۵ مترمربع مسقف و ۳۰ مترمربع غیرمسقف

۱-۳-۲ از ۲۰ تا ۵۰ مادیان ۲ راس سیلمی ۲۴ مترمربع مسقف و ۴۸ مترمربع غیرمسقف

از ۵۰ راس مادیان بد بالا، بد ازای هر ۳۰ راس مادیان تعداد یک سیلمی بیشتر لحاظ و فضای مورد نیاز آن توسط گمیسیون حدود پروانه استان مشخص و به کل زیر بنا اضافه می‌شود.

ترکیب گله در پرورش اسب:

در یک واحد بظرفیت ۱۰ راس مادیان در پایان سال سوم ترکیب گله بشرح ذیل ثابت می‌گردد.

سیلمی	یک ساله	کره اسب ماده و نر	کره اسب نر و ماده	مادیان	جمع
۱	۶	۶	۶	۱۰	۲۳

توصیه ۱: در پایان سال سوم مادیان‌ها جایگزین و نرها از گله خارج می‌شوند.